

Brüsszel, 2022. augusztus 30.
(OR. en)

11943/22

LIMITE

JUR 561
POLCOM 104
COMER 99
IA 127
CODEC 1230

Intézményközi referenciaszám:
2021/0406(COD)

A JOGI SZOLGÁLAT VÉLEMÉNYE¹

Küldi:	Jogi Szolgálat
Címzett:	a kereskedelmi kérdésekkel foglalkozó munkacsoport
Tárgy:	Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az Uniónak és tagállamainak a harmadik országok által alkalmazott gazdasági kényszerítéssel szembeni védelméről – Jogalap és intézményi szempontok

I. BEVEZETÉS

1. A Bizottság 2021. december 10-én javaslatot nyújtott be az Uniónak és tagállamainak a harmadik országok által alkalmazott gazdasági kényszerítéssel szembeni védelméről szóló rendeletre vonatkozóan (a továbbiakban: a javaslat)².

¹ Ez a dokumentum olyan jogi véleményt tartalmaz, amely az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében védett, és amelyet az Európai Unió Tanácsa nem hoz nyilvánosságra. Jogosulatlan közzététel esetén a Tanács minden jogot fenntart.

² 14943/21.

2. A javaslatot a kereskedelmi kérdésekkel foglalkozó munkacsoport (a továbbiakban: a munkacsoport) elé terjesztették, és a munkacsoport a 2021. december 9-i, a 2022. január 12-i, a 2022. január 25-i, a 2022. február 2-i, a 2022. február 15-i, a 2022. március 2-i, a 2022. március 8-i, a 2022. március 15-i, a 2022. április 5-i, a 2022. április 27-i és a 2022. május 3-i ülésén tárgyalta azt. A munkacsoport a 2022. május 17-i, a 2022. június 1-jei és a 2022. június 9-i ülésén megbeszéléseket folytatott az elnökség által benyújtott kompromisszumos javaslatról³, majd pedig a 2022. június 28-i és a 2022. július 5-i ülésén az elnökség által benyújtott második kompromisszumos javaslatról⁴.
3. A megbeszélések során kérdések merültek fel a Bizottság által javasolt jogalappal, a javasolt döntéshozatali mechanizmus intézményi vonatkozásaival, valamint a javaslatnak a nemzetközi joggal és a WTO-szabályokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban.
4. A Tanács Jogi Szolgálatának (a továbbiakban: a Jogi Szolgálat) képviselője a 2022. április 27-i és május 17-i ülésen ismertette jogi véleményét a jogalappal és a javaslat intézményi vonatkozásaival kapcsolatban. A munkacsoport kérésének megfelelően ebben a dokumentumban írásban bővebben kifejtünk néhány, szóban már ismertetett észrevételt.

II. JOGI ELEMZÉS

5. Ebben a véleményben először azt vizsgáljuk meg, hogy az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése helyes jogalap-e a javaslatra vonatkozóan (A.), majd pedig megvizsgáljuk a javaslat intézményi vonatkozásait (B.).

³ WK 6814/2022.

⁴ WK 9206/2022.

A. JOGALAP

i. A javaslat célja és tartalma

6. Az uniós jogi aktusok helyes jogalapját bírósági felülvizsgálatra alkalmas, objektív kritériumok – többek között, különösen, az intézkedés célja és tartalma – alapján kell megválasztani⁵.
7. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a helyes jogalap megválasztásához meg kell határozni az intézkedés fő vagy meghatározó célját, illetve összetevőjét. Amennyiben valamely intézkedésnek olyan kettős célja van, vagy olyan két összetevőből áll, amelyek közül az egyik fő vagy meghatározó célnak vagy összetevőnek minősül, míg a másik csupán járulékos, az intézkedésnek egyetlen jogalapra kell épülnie, nevezetesen a fő vagy meghatározó cél vagy összetevő által megkövetelt jogalapra. Ezzel ellentétben, amennyiben egy intézkedésnek több párhuzamos célja van, vagy több olyan összetevőből áll, amelyek egymástól elválaszthatatlanok, és egyik sem tekinthető járulékosnak a másikhoz képest, az intézkedésnek kivételesen több különböző megfelelő jogalapra kell épülnie. A Bíróság mindazonáltal azt is kimondta, hogy nem lehet két vagy több jogalapot alkalmazni, amennyiben az azokra külön-külön előírt eljárások egymással összeegyeztethetetlenek⁶.

⁵ 1987. március 26-i *Bizottság kontra Tanács* ítélet, C-45/86, EU:C:1987:163, 11. pont; 1991. június 11-i *Bizottság kontra Tanács* ítélet, C-300/89, EU:C:1991:244, 10. pont; 2001. december 6-i 2/00 (*Cartagena Jegyzőkönyv a Biológiai Biztonságról*) vélemény, EU:C:2001:664, 22. pont; 2013. október 22-i *Bizottság kontra Tanács* ítélet, C-137/12, EU:C:1991:244, 10. pont; 2016. június 14-i *Parlament kontra Tanács* ítélet, C-263/14, EU:C:2016:435, 43. pont; 2021. szeptember 2-i *Bizottság kontra Tanács (megállapodás Örményországgal)* ítélet, C-180/20, EU:C:2021:658, 32. pont; és a 2018. szeptember 4-i *Bizottság kontra Tanács (megállapodás Kazahsztánnal)* ítélet, C- 244/17, EU:C:2018:662, 36. pont.

⁶ Lásd pl. a 2012. július 19-i *Európai Parlament kontra Tanács* ítéletet, C-130/10, EU:C:2012:472, 43–45. pont és az abban hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

8. A javaslat indokolása szerint annak célja „*az Unió és tagállamai érdekeinek védelme azáltal, hogy lehetővé teszi az Unió számára a gazdasági kényszerítésre történő reagálást*” azon értékekkel és érdekekkel összhangban, amelyeket – amint erre az (1)–(3) preambulumbekzdés emlékeztet – az EUSZ 3. cikkének (5) bekezdése értelmében az Uniónak védelmeznie kell és érvényre kell juttatnia a világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban, valamint azokkal az elvekkel összhangban, amelyekre az EUSZ 21. cikkének (1) bekezdése értelmében az Unió nemzetközi szintű fellépésének épülnie kell, ideértve az ENSZ Alapokmányában foglalt elvek és a nemzetközi jog tiszteletben tartását, különös tekintettel a nemzetek között az egyenjogúság elvének tiszteletben tartásán alapuló baráti kapcsolatok fejlesztésére. Az (5) preambulumbekzdés szerint „*[k]ívánatos, hogy az Unió hozzájáruljon a gazdasági kényszerítés helyzeteinek megelőzésére és megszüntetésére irányuló nemzetközi keretek létrehozásához, fejlesztéséhez és égyértelműsítéséhez*”.
9. A javaslat szabályokat és eljárásokat állapít meg „*az Unió és tagállamai érdekeinek hatékony védelme céljából arra az esetre, ha egy harmadik ország a kereskedelmet vagy beruházásokat érintő intézkedések révén arra törekszik, hogy az Uniót vagy egy tagállamot egy adott aktus elfogadására vagy az attól való tartózkodásra kényszerítse*”. A rendelet célja, hogy tényleges, hatékony és gyors uniós reagálást biztosítson „*azzal a céllal, hogy a harmadik országot visszatartsa az ilyen magatartástól vagy az attól való elállásra bírja, ugyanakkor lehetővé teszi az Unió számára, hogy végső eszközként fellépjen az ilyen magatartással szemben*” (1. cikk, valamint a (7) preambulumbekzdés).
10. A javaslat szerint gazdasági kényszerítésről akkor van szó, ha egy harmadik ország beavatkozik az Unió vagy valamely tagállam legitim, szuverén döntéseibe azért, hogy megpróbálja megakadályozni vagy elérni egy adott jogi aktus megszüntetését, módosítását vagy elfogadását, mégpedig azáltal, hogy a kereskedelmet vagy a beruházásokat érintő intézkedéseket alkalmaz vagy azzal fenyeget (a 2. cikk (1) bekezdése és a (11) preambulumbekzdés).
11. A harmadik ország intézkedésének vizsgálatát követően „*a Bizottság határozatot fogad el, amelyben megállapítja, hogy az érintett harmadik ország intézkedése megfelel-e a 2. cikk (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek*”, és „*döntéséről értesíti az érintett harmadik országot, és felkéri arra, hogy hagyjon fel a gazdasági kényszerítéssel, és adott esetben orvosolja az Unió vagy a tagállamai által elszenvedett károkat*”⁷ (4. cikk).

⁷ A rendelkezés azt is előírja, hogy a Bizottságnak „*a lehető leggyorsabban*” [kell] „*eljárnia*”, és határozatának elfogadása előtt felkérheti az érintett harmadik országot észrevételei megtételére.

12. Ezt követően a Bizottságnak az érintett harmadik országgal együtt fel kell tárnia a gazdasági kényszerítés megszüntetésének lehetőségeit. E lehetőségek közé tartoznak – a teljesség igénye nélkül – a következők: közvetlen tárgyalások; közvetítés, békéltetés vagy jószolgálat; az ügy nemzetközi bíróság elé terjesztése; illetve az ügy bármely releváns nemzetközi fórumon való felvetése (5. cikk). Továbbá, a Bizottságnak konzultációt és együttműködést kell folytatnia bármely más, gazdasági kényszerítést célzó ugyanazon vagy hasonló intézkedés által érintett harmadik országgal vagy bármely érdekelt harmadik országgal is (6. cikk).
13. Amennyiben a fenti intézkedések nem eredményezik a gazdasági kényszerítés megszüntetését és az azzal az Uniónak vagy valamely tagállamnak okozott kár megtérítését, és *„az Unió és tagállamai érdekeinek és jogainak védelme érdekében intézkedésre van szükség az adott konkrét esetben”*, és az intézkedés *„az Unió érdekét szolgálja”*, a Bizottságnak a vizsgálóbizottsági eljárással összhangban végrehajtási jogi aktust kell elfogadnia, amelyben meghatározza, hogy a javaslat I. mellékletében foglalt intézkedések közül melyik uniós válaszintézkedést kell alkalmazni (a 7. cikk (1) bekezdése).
14. Az I. melléklet⁸ és a (10) preambulumbekkezdés szerint a felsorolt intézkedések a következőkre vonatkoznak: árukereskedelem; nemzetközi közbeszerzés; szolgáltatások kereskedelme; közvetlen külföldi tőkebefektetés; a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai; pénzügyi szolgáltatások, például banki és biztosítási tevékenység; az uniós tőkepiacokhoz és egyéb pénzügyi szolgáltatási tevékenységekhez való hozzáférés; valamint az uniós finanszírozású kutatási programokhoz való hozzáférés vagy az azokból való kizárás. Mindezek az intézkedések megjelenhetnek az alkalmazandó nemzetközi kötelezettségek nem teljesítésének alakjában, azaz engedélyezett ellenintézkedésként, vagy pedig az Unió nemzetközi kötelezettségeivel összhangban lévő autonóm intézkedések alakjában.

⁸ 14943/21 ADD 1.

15. Az I. mellékletben megállapított intézkedések alkalmazhatók valamely, a Bizottság által megjelölt jogi vagy természetes személy tekintetében is, amennyiben „*az adott személy kapcsolatban áll az érintett harmadik ország kormányával vagy ahhoz köthető*” (a 8. cikk (2) bekezdésének a) pontja), vagy amennyiben „*az adott személy kapcsolatban áll az érintett harmadik ország kormányával vagy ahhoz köthető, és emellett gazdasági kényszerítést okozott, vagy abban részt vett vagy azzal kapcsolatban áll*” (a 8. cikk (2) bekezdésének b) pontja). Továbbá, az utóbbi kategóriával kapcsolatban a javaslat megállapítja „*az uniós természetes vagy jogi személyek*” jogosultságát arra, hogy megtéríttessék „*a gazdasági kényszerítést célzó intézkedések által nekik okozott károkat, a megjelölt személyeknek az ilyen gazdasági kényszerítést célzó intézkedésekhez való hozzájárulása mértékéig*” (a 8. cikk (1) bekezdésének b) pontja).

ii. Közös kereskedelempolitika

16. A bizottsági javaslat jogalapja az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése, amely előírja, hogy a közös kereskedelempolitika végrehajtásának kereteit meghatározó intézkedéseket rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben az Európai Parlament és a Tanács határozza meg.
17. Az EUMSZ 207. cikkének (1) bekezdése – amely az EUMSZ ötödik része II. címének részét képezi – kimondja, hogy: „[a] közös kereskedelempolitika egységes elveken alapul; ez vonatkozik különösen a vámtarifák módosításaira, az áruk és szolgáltatások kereskedelméhez kapcsolódó vámtarifa- és kereskedelmi megállapodások megkötésére, valamint a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásaira, továbbá a külföldi közvetlen befektetésekre, a liberalizációs intézkedések egységesítésére, az exportpolitikára és az olyan kereskedelempolitikai védintézkedésekre, mint a dömping vagy szubvenció esetén meghozandó intézkedések. A közös kereskedelempolitikát az Unió külső tevékenységének elvei és célkitűzései által meghatározott keretek között kell folytatni”.

18. A közös kereskedelempolitika nem korlátozódik olyan intézkedésekre, amelyek célja a harmadik országokkal folytatott kereskedelem megkönnyítése (liberalizálása vagy előmozdítása), hanem a kereskedelmi korlátozásokat szabályozó intézkedésekre is kiterjedhet⁹. Hasonlóképpen, a kereskedelem szabályozása terén a közös kereskedelempolitika nem korlátozódik tisztán kereskedelmi célokat követő intézkedésekre: ellenkezőleg, az Unió külső tevékenységének tágabb céljait is szem előtt tarthatja¹⁰.
19. Ezenkívül, az EUSZ 21. cikkének (3) bekezdése szerint „[a]z e cím és az [EUMSZ] ötödik részének hatálya alá tartozó területeken folytatott külső tevékenységei, illetve az egyéb uniós politikák [külső vonatkozásainak] kidolgozása és végrehajtása során az Unió tiszteletben tartja az (1) bekezdésben felsorolt alapelveket, és követi a (2) bekezdésben felsorolt célokat”. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a közös kereskedelempolitika „az Unió külső tevékenységeinek keretei közé illeszkedik”, és ezért „a harmadik államokkal fenntartott kereskedelmi kapcsolatokra vonatkozik”¹¹.
20. Ezzel kapcsolatban az is az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az Unió valamely [...] jogi aktusának [...] bizonyos kihatásai lehetnek a harmadik állammal vagy államokkal folytatott kereskedelmi kapcsolatokra, nem elegendő annak megállapításához, hogy az említett aktust a közös kereskedelempolitika keretébe tartozó aktusok kategóriájába kell sorolni”. Inkább úgy tekinthető, hogy „valamely uniós jogi aktus [akkor] tartozik e politika körébe, ha kifejezetten e kereskedelmi kapcsolatokat érinti, amennyiben a célja lényegében e kapcsolatok előmozdítása, elősegítése vagy szabályozása, és azokra közvetlen és azonnali hatást gyakorol”¹² (a kiemelés utólagos).

⁹ A Bíróság szerint: „a jogellenes eszközök [Európai] Unióba irányuló behozatalát tiltó intézkedés ez utóbbi globális érdekeinek védelmét szolgálja, és lényegénél fogva a közös kereskedelempolitika területére tartozik” (2013. október 22-i Bizottság kontra Tanács ítélet, C-137/12, EU:C:2013:675, 69. pont és az abban hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Lásd még a Jogi Szolgálat 2017. március 31-i véleményének (7885/17) 13. pontját és az ahhoz fűzött lábjegyzetben hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

¹⁰ Ugyanott., 14. és 15. pont. A Jogi Szolgálat 2018. március 23-i véleménye (7334/1/18 REV 1), 20. és 21. pont.

¹¹ A Bíróság 2017. május 16-i 2/15 (Szabadkereskedelmi megállapodás Szingapúrral) véleménye, EU:C:2017:376, 35. pont.

¹² Ugyanott, 36. pont, és az abban hivatkozott ítélkezési gyakorlat, különösen a 2013. július 18-i Daiichi Sankyo és Sanofi-Aventis Deutschland ítélet, C-414/11, EU:C:2013:520, 50. és 52. pont. Lásd még: a C-137/12. sz. ügy, ugyanott, 58. pont; a 2/15. sz. vélemény, ugyanott, 37. pont, a Bíróság 2017. február 14-i 3/15 (marrákesi szerződés) véleménye, EU:C:2017:114, 61. pont.

21. A javasolt jogi eszközben meghatározott célkitűzések – azaz az Unió értékeinek, alapvető érdekeinek, biztonságának, függetlenségének és integritásának védelmezése, valamint a jogállamiságnak és a nemzetközi jog elvéinek a megszilárdítása és erősítése – megfelelnek az EUSZ 21. cikke (2) bekezdésének a) és b) pontjában meghatározott azon céloknak, amelyeket az Uniónak a külső tevékenységével összefüggésben, és így a közös kereskedelempolitika keretében is, követnie kell¹³.

Meg kell azonban határozni, hogy a javasolt jogi eszköz célja a kereskedelmi kapcsolatok előmozdítása, elősegítése vagy szabályozása-e, és azokra közvetlen és azonnali hatást gyakorol-e, a Bíróság által a fent említett ítélkezési gyakorlatában meghatározott szabálynak megfelelően (lásd a fenti 20. pontot).

iii. Egyes javasolt intézkedések vizsgálata a közös kereskedelempolitika vonatkozásában

22. A javaslat I. mellékletében meghatározott intézkedések többségéről vagy kifejezetten rendelkezik az EUMSZ 207. cikkének (1) bekezdése¹⁴, vagy egyértelműen megállapítást nyert róluk, hogy a közös kereskedelempolitika körébe tartoznak¹⁵. Ám még akkor is, ha ebből következően megállapítható, hogy a javaslat szabályozási tartalmának fő fókusza valóban a kereskedelempolitika területére esik, a Jogi Szolgálat véleménye szerint a javasolt intézkedések három kategóriája esetében további vizsgálatra van szükség ahhoz, hogy eldönthető legyen, hogy azok beletartozhatnak-e az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott, javasolt keretbe.

¹³ Ezeket a célkitűzéseket támogatja az EUSZ 3. cikkének (5) bekezdése is, amely szerint „[a] világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban az Unió védelmezi és érvényre juttatja értékeit és érdekeit, és hozzájárul polgárainak védelméhez. Hozzájárul (...) a szabad és tisztességes kereskedelemhez, (...) a nemzetközi jog szigorú betartásához és fejlesztéséhez (...)”.

¹⁴ Ide tartoznak az a), b), c), e), f), g), és i) pontban meghatározott intézkedések.

¹⁵ Ide tartoznak a d), j) és k) pontban meghatározott intézkedések.

A harmadik országokból származó termékeknek és szolgáltatásoknak az uniós közbeszerzési piacra való bejutását illetően lásd a Jogi Szolgálat 2012. december 6-i véleményét (17407/12). Azzal kapcsolatban pedig, hogy a vegyi anyagokra vonatkozó jogszabályok, illetve az állat- és növényegészségügyi jogszabályok szerinti regisztrálás és engedélyezés a piacra jutással kapcsolatos intézkedésnek tekintendő, lásd a 2/15. sz. vélemény (ugyanott) 44. pontját.

23. Az említett három intézkedéskategória a következő: először is, a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásaival kapcsolatban fennálló nemzetközi kötelezettségek nem teljesítése¹⁶, valamint az ilyen szellemi tulajdon-jogok védelmére vagy kereskedelmi hasznosítására vonatkozó korlátozások bevezetése az érintett harmadik ország állampolgárságával rendelkező jogosultak tekintetében (h) pont); másodszor, a fennálló nemzetközi kötelezettségek nem teljesítése, valamint az uniós finanszírozású kutatási programokhoz való hozzáférés korlátozása vagy az azokból való kizárás (l) pont); és harmadszor, az érintett harmadik ország kormányával kapcsolatban álló vagy ahhoz köthető jogi vagy természetes személyek megjelölésére, valamint olyan személyek megjelölésére irányuló intézkedések, akik „*emellett gazdasági kényszerítést okoztak, vagy abban részt vettek vagy azzal kapcsolatban állnak*” (8. cikk), ideértve a harmadik ország intézkedései által érintett uniós gazdasági szereplők azon jogát, hogy a megjelölt személyekkel megtéríttessék a nekik okozott károkat.
24. Elsőként, ami a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásaival kapcsolatos intézkedéseket illeti¹⁷, a Bíróság az EU–Szingapúr megállapodással kapcsolatos véleményében úgy ítélte meg, hogy „[az EU és az érintett harmadik ország vállalkozóira vonatkozó,] *a szellemi tulajdonjogok védelme tekintetében bizonyos homogenitást mutató előírások (...) az egyenlőség elve alapján hozzájárulnak [az EU és az érintett harmadik ország vállalkozóinak] az áruk és szolgáltatások szabad kereskedelmében [való részvételéhez]*”¹⁸ és megállapította, hogy „*azon elsődleges fontosságra tekintettel, amelyet a szellemi tulajdonjogok védelme általában az áruk és szolgáltatások kereskedelme terén, különösen a jogellenes kereskedelem elleni harc terén elfoglal, a tervezett megállapodás 11. fejezetében szereplő rendelkezéseknek közvetlen és azonnali hatásuk van az Unió és a Szingapúri Köztársaság közötti kereskedelmi kapcsolatokra*”¹⁹.

¹⁶ A melléklet „*a fennálló nemzetközi kötelezettségek felfüggesztését*” említi, ami nem a helyes kifejezés, és a javasolt eljárás alapján arról nem is lehetne határozni. Nemzetközi megállapodásoknak vagy azok részeinek az Unió és valamely harmadik ország közötti felfüggesztése kizárólag az EUMSZ 218. cikkének (9) bekezdésében meghatározott eljárásnak, illetve az EUMSZ 218. cikkének (7) bekezdésével összhangban jóváhagyott eljárásnak megfelelően lehetséges.

¹⁷ Megjegyzendő, hogy az e pont alapján javasolt intézkedések hatálya szélesebb körű, mint a nemzetközi kereskedelmi szabályok, különösen a Kereskedelmi Világszervezet égisze alatt kialakított kereskedelmi szabályok alapján az Uniót megillető jogok gyakorlásának biztosítása érdekében a közös kereskedelempolitika területén követendő uniós eljárások megállapításáról szóló (EU) 2015/1843 rendelet (HL L 272., 2015.10.16., 1. o.) 5. cikke (1) bekezdésének bb) pontja szerinti intézkedéseké, amelyek a valamely uniós intézmény vagy ügynökség által biztosított és az Unió egész területére érvényes szellemi tulajdon-jogokra korlátozódnak.

¹⁸ A 2/15. sz. vélemény 122. és 123. pontja.

¹⁹ Ugyanott, 127. pont.

25. A fent említett megállapodás releváns rendelkezései olyan fennálló nemzetközi kötelezettségekre adnak példát, amelyekről a javaslat értelmében az Unió úgy határozhat, hogy – ellenintézkedésként – nem teljesíti azokat, amennyiben a szóban forgó ország nem hajlandó felhagyni a gazdasági kényszerítéssel. Az ilyen intézkedések ezért – elvileg – közvetlen és azonnali hatással lennének az Unió és az érintett harmadik ország közötti kereskedelmi kapcsolatokra, a fent említett ítélkezési gyakorlatban meghatározottak szerint (lásd a 20. pontot), mivel a „*forgalom liberalizálásának keretébe illeszkednek, amennyiben szerves részét képezik a WTO rendszerének*”, habár céljuk inkább a kereskedelmi forgalom korlátozása, nem pedig annak elősegítése²⁰.
26. Ez a következtetés azonban nem alkalmazható olyan intézkedések tekintetében, amelyek a szellemi tulajdon-jogok védelmével vagy kereskedelmi hasznosításával kapcsolatos, nem kereskedelmi vonatkozású megállapodással összefüggésben fennálló kötelezettségek nem teljesítését jelentik – ilyen megállapodásra lehet példa a marrákési egyezmény, amely a vakok, látássérültek és nyomtatott szöveget használni képtelen személyek megjelent művekhez való hozzáféréseinek megkönnyítéséről szól²¹. A nem kereskedelmi vonatkozású megállapodások alapján fennálló kötelezettségek felfüggesztése „*a közös kereskedelempolitika hatályának túlzott kiterjesztéséhez vezet[ne] azzal, hogy e politikához olyan szabályokat rendel, amelyek nem mutatnak különös kapcsolatot a nemzetközi kereskedelmi forgalommal*”²².

²⁰ Lásd még: 3/15. sz. vélemény, ugyanott, 79. pont.

²¹ Elfogadta a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) 2013. június 27-én. A Bíróság a 3/15. sz. véleményében úgy ítélte meg, hogy nem tartozik a közös kereskedelempolitika körébe.

²² 3/15. sz. vélemény, ugyanott, 85. pont. Ennek alapján a Bíróság elutasította a Bizottság azon érvelését, hogy kizárólag a személyhez fűződő jogok vannak kizárva a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásainak fogalmából.

27. Továbbá, a szellemi tulajdon-jogok védelmét vagy gazdasági hasznosítását érintő autonóm korlátozásoknak az érintett harmadik ország jogosultjai viszonylatában történő bevezetése felveti az emberi jogok nemzetközi jogával vagy az Európai Unió Alapjogi Chartájával (a továbbiakban: a Charta) való esetleges kollízió kérdését. Az, hogy a korlátozások a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásaira szorítkoznak, azt jelenti, hogy a védelem visszavonása megszünteti vagy korlátozza a jogosult azon képességét, hogy anyagi haszonra tegyen szert a szellemi tulajdon-védelem tárgyából. Nem zárható ki, hogy ez a tulajdonhoz való alapvető jog (a Charta 17. cikkének (1) bekezdése és az ezzel egyenértékű nemzetközi szabályok²³) részeként védelemben részesülő szellemi tulajdon-jogokba történő, az Unió általi beavatkozást jelent.

Ezért gondos vizsgálatra lesz szükség a végrehajtási jogi aktus szintjén annak szavatolásához, hogy a jogosultakat érintő korlátozás a jogok gyakorlására szorítkozzon, tiszteletben tartsa az említett jogok lényeges tartalmát, valamint az arányosság elvét a tekintetben, hogy elengedhetetlen, és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket szolgálja (a Charta 52. cikkének (1) bekezdése).

28. A fenti megfontolások alapján – amelyeket kellően egyértelműen meg kell fogalmazni a javaslat rendelkező részében mint olyan lényeges elemeket, amelyeknek keretet és iránymutatást kell adniuk a végrehajtási hatáskör gyakorlásához – a javaslat I. mellékletének h) pontjában említett intézkedések elfogadhatók az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján.

²³ Lásd még az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 27. cikkét, valamint a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 15. cikke (1) bekezdésének c) pontját.

29. Másodszor, az uniós finanszírozású kutatási programokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos intézkedéseket illetően a Jogi Szolgálat emlékeztet arra, hogy az uniós kutatási programokra irányadó szabályok a kutatás és a technológiai fejlesztés terén a Szerződések alapján végzett uniós tevékenységnek minősülnek, amelyekről – az EUMSZ 179. cikkének (3) bekezdése értelmében – az EUMSZ XIX. címének rendelkezéseivel összhangban kell döntést hozni és azokat e rendelkezésekkel összhangban kell végrehajtani²⁴.

E szabályok közé tartozhatnak a harmadik országoknak, illetve harmadik országokban letelepedett jogalanyoknak vagy harmadik országbeli jogalanyok által ellenőrzött jogalanyoknak az uniós kutatási programokban való részvétele korlátozásával vagy azokból való kizárásával kapcsolatos szabályok²⁵. Az EUMSZ 186. cikke kimondja továbbá, hogy a többéves keretprogram végrehajtása során az Unió „*harmadik országokkal vagy nemzetközi szervezetekkel történő együttműködést irányozhat elő az uniós kutatás, technológiai fejlesztés és demonstrációs programok területén*”, valamint hogy „*[a]z ilyen együttműködésre vonatkozó részletes szabályok az Unió és az érintett harmadik felek közötti megállapodások tárgyát képezhetik*”.

²⁴ A Horizont Európa kutatási és innovációs keretprogram létrehozásáról, valamint részvételi és terjesztési szabályainak megállapításáról, továbbá az 1290/2013/EU és az 1291/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2021. április 28-i (EU) 2021/695 európai parlamenti és tanácsi rendeletet (HL L 170., 2021.5.12., 1. o.) (a Horizont Európáról szóló rendelet) a következő jogalapok alapján fogadták el: az EUMSZ 173. cikkének (3) bekezdése, 182. cikkének (1) bekezdése, 183. cikke, valamint 188. cikkének második bekezdése.

²⁵ Például, a Horizont Európáról – azaz a jelenlegi többéves pénzügyi kerethez tartozó kutatási keretprogramról – szóló rendelet 22. cikkének (5) bekezdése szerint „*[a]z Unió stratégiai jelentőségű vagyonához, érdekeihez, autonómiájához vagy biztonságához kapcsolódó tevékenységek esetében a munkaprogram úgy is rendelkezhet, hogy a részvétel a tagállamokban letelepedett jogalanyokra vagy a tagállamokban letelepedett jogalanyokra és a meghatározott társult országokban vagy egyéb harmadik országokban letelepedett jogalanyokra korlátozható. Az EGT-tag társult országokban letelepedett jogalanyok részvételét érintő bármely korlátozásnak összhangban kell állnia az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban foglalt feltételekkel. Kellően indokolt és kivételes okokból, az Unió és tagállamai mindenek felett álló érdekei védelmének biztosítása érdekében a munkaprogram kizárhatja a nem társult harmadik országok által vagy a nem társult harmadik országok jogalanyai által közvetlenül vagy közvetve ellenőrzött jogalanyokat az egyes pályázati felhívásokban való részvételtől, vagy a munkaprogramban meghatározott feltételekhez kötheti részvételüket*”.

A javaslat nem tartalmaz magyarázatot arra vonatkozóan, hogy ez az intézkedés milyen módon kapcsolódhatna a kereskedelemhez, és milyen alapon került be a lehetséges intézkedések közé. Szintén nem tartalmaz részleteket az érintett, meglévő kutatási programokra vonatkozóan.

30. Úgy tűnik, hogy sem az Unió által a kutatás területén vállalt, fennálló nemzetközi kötelezettségek nem teljesítése, sem pedig az uniós kutatási programokhoz való hozzáférésre vonatkozó autonóm korlátozások bevezetése nem tekinthető kifejezetten a nemzetközi kereskedelemhez kapcsolódó intézkedésnek, még akkor sem, ha azokat az érintett harmadik országgal fennálló kereskedelmi kapcsolatok összefüggésében hajtják végre.

Habár ezek az intézkedések alkalmasak lehetnek arra, hogy a kereskedelmi vonatkozású kényszerítő intézkedéseinek visszavonására, és ezáltal végeredményben a kereskedelem helyreállítására kényszerítsék az adott harmadik országot, a kereskedelemre gyakorolt hatásuk nem közvetlen és azonnali lenne – a fent említett ítélkezési gyakorlatban meghatározottak szerint (lásd a 20. pontot) –, hanem közvetett és későbbi. Továbbá, ha elfogadnánk, hogy ezek az intézkedések a közös kereskedelempolitika körébe tartoznak, az úgy lenne tekinthető, hogy „a közös kereskedelempolitika hatályának túlzott kiterjesztéséhez vezet azzal, hogy e politikához olyan szabályokat rendel, amelyek nem mutatnak különös kapcsolatot a nemzetközi kereskedelmi forgalommal”²⁶, és annak a kockázatával járna, hogy sérül a Szerződés egyéb (ebben az esetben a kutatás és a technológiai fejlesztés területén fennálló) uniós hatáskörökkel kapcsolatos, releváns rendelkezéseinek hatékony érvényesülése²⁷.

31. Ebből következik, hogy a javaslat I. mellékletének 1) pontjában említett intézkedések nem fogadhatók el az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján, ezért az említett pontot el kell hagyni a mellékletből.
32. Ugyanakkor az Unió az uniós kutatási programokban való részvételre irányadó, alkalmazandó szabályok és eljárások alapján hatályba léptethetne az I. melléklet 1) pontjában javasoltak szerinti intézkedéseket.

²⁶ 3/15. sz. vélemény, ugyanott, 85. pont.

²⁷ Lásd még a Bíróság 2001. december 6-i 2/00 (Cartagena Jegyzőkönyv a Biológiai Biztonságról) véleményét, EU:C:2001:664, 40. pont, amely egyértelműen kimondja, hogy a közös kereskedelempolitika nem élvez elsőbbséget más, uniós hatáskörbe tartozó területekkel szemben.

A javaslat 7. cikkének (1) bekezdése már hivatkozik egyéb olyan, lehetséges keretekre, amelyeknek megfelelően válaszintézkedéseket lehetne hozni²⁸. Ez releváns lehet a kutatási programokban való részvétel felfüggesztése vagy megszüntetése²⁹, illetve a harmadik országokkal a kutatás területén folytatott kétoldalú együttműködés felfüggesztése tekintetében is. Azoknak a különféle válaszintézkedéseknek a példáit, amelyek a kutatás területén jelenleg hatályos uniós jogi keret releváns rendelkezései alapján bevezethetők, preambulumbekkezdésekben lehetne felsorolni.

²⁸ A javaslat nem tartalmaz magyarázatot arra vonatkozóan, hogy a Bizottság e rendelkezés alapján milyen típusú intézkedéseket irányozna elő. Abból a bizottsági közleményből azonban, amely a Bizottság által saját hatáskörén belül abban az esetben elfogadható intézkedésekről szól, ha a Bizottság a javasolt rendelet alapján megállapítja, hogy az Unió válaszintézkedéseket tesz egy harmadik ország gazdasági kényszerítést célzó intézkedésével szemben (COM(2021) 774 final), az a következtetés vonható le, hogy a Bizottság a következő típusú intézkedéseket mérlegeli: a vonatkozó költségvetési végrehajtási eljárás feltételeivel összhangban nem vállal a programok vagy alapok keretében új uniós pénzügyi kötelezettségeket; nem hagy jóvá új finanszírozási műveleteket, amennyiben erre az egyfelől a Bizottság által képviselt Unió, másfelől a program közvetett irányításával megbízott szervezet közötti megállapodás értelmében lehetősége van; tartózkodik attól, hogy az érintett harmadik ország számára az EUMSZ 209., 212. és 213. cikke alapján új makroszintű pénzügyi támogatást javasoljon, valamint a folyamatban lévő műveletek tekintetében az alkalmazandó megállapodásokkal összhangban felfüggeszti vagy megszünteti a kifizetéseket; amennyiben lehetőség van rá, felfüggeszti vagy megszünteti az egyfelől az Uniót képviselő Bizottság és másfelől az érintett harmadik országhoz vagy megjelölt személyhez kapcsolódó megbízott szervezet közötti esetleges hozzájárulási megállapodást vagy garanciamegállapodást; megfelelő intézkedések, ideértve a Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszköz (Globális Európa) létrehozásáról szóló, 2021. június 9-i (EU) 2021/947 európai parlamenti és tanácsi rendelet, vagy az Előcsatlakozási Támogatási Eszköz (IPA III) létrehozásáról szóló, 2021. szeptember 15-i (EU) 2021/1529 európai parlamenti és tanácsi rendelet, vagy az ezeket felváltó eszközök értelmében finanszírozott fellépések felfüggesztését is. A Bizottság a következő intézkedéseket is mérlegeli az Európai Beruházási Bank vagy az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank által nyújtott finanszírozás tekintetében: kedvezőtlen véleményt fogad el az Európai Beruházási Bankhoz benyújtott, finanszírozás iránti kérelmekre vonatkozóan; valamint azzal az ajánlással fordul az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banknak az Uniót képviselő igazgatótanácsi tagjához, hogy szavazzon a finanszírozás jóváhagyása ellen.

²⁹ A Bizottság például 2022. március 3-án kinyilvánította, hogy az Oroszország általi katonai agressziót követően úgy határozott, hogy felfüggeszti négy olyan, a Horizont Európa program keretébe tartozó projekt támogatási megállapodásainak az előkészítését, amelyekben öt orosz kutatóintézet venne részt. Ezenkívül további értesítésig felfüggeszti új szerződések aláírását. Úgy határozott továbbá, hogy felfüggeszt a fennálló szerződések alapján orosz szervezetek részére történő minden kifizetést.
[https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_22_1528]

33. Harmadszor, a javaslat 8. cikkét illetően, amely egyes személyekkel kapcsolatos intézkedések elfogadását és kártérítési jog keletkeztetését teszi lehetővé, először is azokkal az aggályokkal kell foglalkozni, amelyeket néhány delegáció a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) uniós végrehajtása során elfogadott korlátozó intézkedésekkel való esetleges átfedéssel kapcsolatban vetett fel.
34. Az a tény, hogy bizonyos rendelkezések hasonlítanak azokra a szabályokra, amelyeket az Unió a KKBP végrehajtása során elfogadhat, önmagában nem zárja ki hasonló intézkedések elfogadását egy másik uniós szakpolitika végrehajtása keretében, feltéve, hogy az ilyen intézkedések elfogadásakor az Unió az érintett szakpolitikai területen ráruházott hatáskörökön belül jár el, és tiszteletben tartja az ún. „érintheatlenségi záradékot”, azaz *„nem sérti az Uniónak az EUSZ V. címének 2. fejezetében – tehát a KKBP keretében – említett hatásköreinek gyakorlására vonatkozóan a Szerződésekben az intézmények részére előírt eljárások alkalmazását és az intézmények vonatkozó hatásköreinek terjedelmét”* (az EUSZ 40. cikkének második bekezdése).

35. A Bíróság az EUSZ 29. cikkében³⁰ és a KKBP-re vonatkozó egyéb különös rendelkezésekben foglaltakra tekintettel kifejezetten megerősítette, hogy a Tanács hatáskörrel rendelkezik arra, hogy az „*egyének helyzetét közvetlenül módosító intézkedéseket előíró*” határozatokat fogadjon el. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy: „[a]z „*Unió álláspontjának*” fogalma (...) szélesen értelmezhető, ezért (...) az EUSZ 29. cikk alapján nem kizárólag többek között program jellegű aktusok vagy egyszerű szándéknyilatkozatok fogadhatók el, hanem az egyének jogi helyzetét közvetlenül módosító intézkedéseket előíró határozatok is. Ezt egyébként megerősíti az EUMSZ 275. cikk második bekezdésének szövege”³¹³².

Az EUMSZ 275. cikke „a Tanács által az Európai Unióról szóló szerződés V. címének 2. fejezete alapján a természetes vagy jogi személyekre vonatkozóan elfogadott korlátozó intézkedéseket előíró határozatok” jogszerűségének felülvizsgálatára utal.

36. Egyértelmű, hogy az EUMSZ 206. és 207. cikkének megfogalmazásából nem következik ilyen széles mérlegelési jogkör. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a javaslat 8. cikkében meghatározott intézkedések rendelkeznek-e a nemzetközi kereskedelemhez fűződő – a Bíróság ítélkezési gyakorlata (lásd a fenti 20. pontot) alapján szükséges – konkrét kapcsolattal, és így elfogadhatók-e a javasolt joggalappal.

³⁰ Az EUSZ 29. cikke értelmében „A Tanács határozatokat fogad el, amelyek meghatározzák, hogy az Unió hogyan viszonyul egy adott földrajzi vagy tematikus természetű kérdéshez”.

³¹ 2017. február 27-i *Ahmed Ezz* kontra Tanács és Bizottság ítélet, T-256/11, EU:T:2014:93, 42. pont, amelyet a C-220/14 P. sz. fellebbezési ügyben (EU:C:2015:147) a Bíróság helybenhagyott.

³² Lásd még: 2017. március 28-i *Rosneft* ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 88. pont: „Az EUSZ 24. cikkből és az EUSZ 29. cikkből következik, hogy az általános szabályok szerint a Tanács feladata, hogy egyhangúlag meghatározza az Unió által a KKBP területén elfogadott korlátozó intézkedések tárgyát. A KKBP- nek az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésében és az EUSZ 21. cikkben, valamint a KKBP- re vonatkozó különös rendelkezésekben, így különösen az EUSZ 23. cikkben és az EUSZ 24. cikkben meghatározott céljai és célkitűzései tág körére tekintettel a Tanács e cél meghatározása során széles mozgástérrel rendelkezik”.

37. A javaslat 8. cikkében a megjelölés kritériumának megfogalmazása, tehát hogy az adott természetes vagy jogi személy „*kapcsolatban áll az érintett harmadik ország kormányával vagy ahhoz köthető*”, nyitott és nagyon tág értelmű. E kritérium alapján bármely természetes vagy jogi személy megjelölhető lenne, azok is, akik nem foglalkoznak az Unió és az érintett harmadik ország közötti kereskedelemmel vagy egyéb hasonló konkrét gazdasági tevékenységgel, tehát például kormányzati tisztviselők vagy miniszterek. A Jogi Szolgálat véleménye szerint a kereskedelem és azon intézkedések közötti kapcsolat, amelyekkel olyan befolyásos pozícióban lévő természetes vagy jogi személyeket jelölnek meg, akik befolyásuk révén elméletileg képesek lehetnek az érintett harmadik ország gazdasági kényszerítő intézkedéseit felszámoltatni, túlságosan laza ahhoz, hogy megfeleljen a kereskedelemhez fűződő konkrét kapcsolat tekintetében a Bíróság által elvárt szintnek. Ki lehet ugyan jelteni, hogy az ilyen intézkedés célja a kereskedelem előmozdítása, megkönnyítése vagy szabályozása, az a következtetés viszont semmiképpen sem vonható le, hogy az intézkedés „*közvetlen és azonnali hatást gyakorol*” az Unió és a szóban forgó harmadik ország közötti kereskedelemre, az ítélkezési gyakorlatban megköveteltek szerint (lásd a fenti 20. pontot). A hatás legfeljebb potenciális és a harmadik ország kormányára gyakorolt sikeres befolyástól függő, tehát közvetett és távoli lenne³³.

³³ Mindazonáltal lehetséges volna ilyen személyeket hasonló célokat követve, a KKBP keretében, az EUSZ 29. cikke és az EUMSZ 215. cikke alapján elfogadott jogi aktusok alapján megjelölni.

38. A helyzet más lenne a kormánnyal kapcsolatban álló vagy ahhoz köthető gazdasági szereplőkkel, tehát nemzetközi kereskedelemmel vagy üzleti tevékenységekkel foglalkozó természetes vagy jogi személyekkel, illetve jogalanyokkal szemben elfogadott intézkedések esetében. Ilyen esetekben lehet azzal érvelni, hogy az I. mellékletben felsorolt kereskedelmi intézkedések – amennyiben egy megjelölt természetes személyre alkalmazhatók – korlátoznák az Unió piacára való bejutást, és így céljuk lenne a kereskedelem szabályozása (azaz korlátozása), tehát közvetlen és azonnali hatást gyakorolnának rá, mivel az intézkedések akadályoznák a piacra jutást és következésképpen visszaszorítanák az érintett országgal folytatott kereskedelmet.
39. Az elmondottak alapján tehát az olyan intézkedések, amelyekkel egy harmadik ország kormányával kapcsolatban álló vagy ahhoz köthető gazdasági szereplőket jelölnek meg, tekinthetők úgy, hogy közvetlen és azonnali hatást gyakorolnak a kereskedelemre, és elfogadhatók az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján, ugyanez viszont nem mondható el a valamely harmadik ország kormányával kapcsolatban álló vagy ahhoz köthető bármely természetes vagy jogi személyt megjelölő intézkedésekről. Amennyiben az ilyen megjelölés lehetőségét fenn akarjuk tartani, akkor a nemzetközi kereskedelemmel fennálló konkrét kapcsolat követelményének való megfelelés kritériumait pontosítani kell, és az érintett személyek kategóriáit, valamint a megjelölésük kritériumait magának a javaslatnak a rendelkező részében kell egyértelművé tenni, mint olyan lényeges elemeket, amelyeknek keretet és iránymutatást kell adniuk a végrehajtási hatáskör gyakorlásához, nem pedig csak a javaslat szerinti végrehajtási jogi aktusban³⁴.

³⁴ A javaslat 8. cikkének (3) bekezdése jelentős mérlegelési jogkört enged a Bizottságnak a „minden releváns kritérium” megvizsgálásakor.

40. Azon rendelkezéssel kapcsolatban, amely szerint a megjelölt személytől, aki „gazdasági kényszerítést okozott, vagy abban részt vett vagy azzal kapcsolatban áll” (a javaslat 8. cikke (2) bekezdésének b) pontja) kártérítés követelhető, a Jogi Szolgálat emlékeztet arra, hogy az 1996. november 22-i 2271/96/EK tanácsi rendeletet³⁵ (blokkoló intézkedések), amely az uniós jog szerinti hasonló jogosultságot ír elő, nem kizárólag a kereskedelmi jogalap (az EKSZ 113. cikke, jelenleg az EUMSZ 207. cikke), hanem egyúttal az EKSZ 73c. és 235. cikke (jelenleg az EUMSZ 64. és 352. cikke) alapján fogadták el³⁶. A Jogi Szolgálat akkor azt a következtetést vonta le, hogy az EKSZ 235. cikke alapján fogadhatók el a blokkoló intézkedésekről szóló rendelet 4., 5. és 6. cikkében előírt intézkedések³⁷.
41. A feltételes hozzáféréseken alapuló vagy abból álló szolgáltatások jogi védelméről szóló európai egyezmény III. szakaszának (Szankciók és jogérvényesítési eszközök) a lefoglalásról és elkobzásról szóló 5. és 6. cikkével kapcsolatban azonban a Bíróság kimondta, hogy e rendelkezések „*általános jelleggel szolgálják a feltételes hozzáférési szolgáltatás jogi védelmének hatékonyságát*” és „*hozzájárulnak a (...) megtámadott határozat elsődleges céljának megvalósításához*”, ezért részét képezhetik annak a megállapodásnak, amelynek elsődleges célja konkrétan kapcsolódik a közös kereskedelempolitikához³⁸.

³⁵ A Tanács 2271/96/EK rendelete (1996. november 22.) harmadik ország által elfogadott jogszabályoknak az ország területén kívüli alkalmazásának hatása és az ilyen jogszabályon alapuló vagy abból eredő intézkedések elleni védelemről (HL L 309., 1996.11.29., 1. o.). A rendelet 6. cikke kimondja, hogy a „11. cikkben említett bármely személy, aki az 1. cikkben említett tevékenységet végez, jogosult összes kárának megtérítésére - beleértve a perköltségeket -, amennyiben a károkat a mellékletben felsorolt jogszabályok alkalmazása vagy az azokon alapuló, illetve azokból eredő intézkedések okozták”.

³⁶ A Jogi Szolgálat 1996. október 21-i véleménye, 10845/96. Lásd még a Jogi Szolgálat 2001. október 24-i véleményét is, 13173/01, 7. pont.

³⁷ 1992-ben, tehát mielőtt a 301. és a 60. cikk bekerült volna az EKSZ-be, az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának 661/1990 számú határozata és a kapcsolódó határozatok által a teljesítés tekintetében érintett szerződésekhez és ügyletekhez kapcsolódó iraki követelések kielégítésének tilalmáról szóló 3541/92/EGK rendelet (HL L 361., 1992.12.10., 1. o.) jogalapja nem kizárólag az EKSZ 113. cikke, hanem a korábbi 235. cikk is volt. A 2340/90/EGK rendeletet (HL L 213., 1990.8.9. 1. o.) és a 3155/90/EGK rendeletet (HL L 304., 1990.11.1., 1. o.), amelyekkel a Közösség az Irakkal folytatott kereskedelmét megakadályozó intézkedéseket fogadott el, azonban kizárólag a kereskedelmi jogalappal (akkor az EGK-Szerződés 113. cikke) fogadták el.

³⁸ 2013. október 22-i Bizottság kontra Tanács ítélet, C-137/12, EU:C:2013:675, 70., 71. és 76. pont.

42. A intézkedés tehát – amennyiben célja, hogy megkönnyítse a harmadik országok gazdasági kényszerítő intézkedései által érintett uniós gazdasági szereplők hatékony jogi védelmét – hozzájárul az eszköz céljának eléréséhez, azaz a harmadik államok általi gazdasági kényszerítés elleni küzdelemhez. Ezért elfogadható az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján.
43. Végül mindenképpen emlékeztetnünk kell arra, hogy az EUSZ 40. cikkének második bekezdésében előírt „érinthetlenségi záradéknak” megfelelően a hatásköröknek a közös kereskedelempolitika területén történő gyakorlása nem sértheti az Unió hatásköreinek a KKBP területén való lehetséges gyakorlását, még azonos célok követése vagy hasonló intézkedések elfogadása esetén sem. A javaslat szövegében tehát egyértelművé kell tenni, hogy az eszköz nem sérti az Uniónak a KKBP keretében fennálló hatásköreit.
44. Következésképpen a javaslat céljának és tartalmának feljebb elvégzett vizsgálata megerősíti, hogy a javaslat a közös kereskedelempolitika végrehajtásának egyik keretét képezi, amennyiben lehetővé teszi, hogy az Unió a közös kereskedelempolitika területéhez tartozó válaszlépéseket tegyen a harmadik országok által hozott, a kereskedelmet vagy a beruházásokat érintő gazdasági kényszerítő intézkedésekkel szemben. Ez az összes javasolt intézkedésre vonatkozik, kivéve az uniós kutatási programokhoz kapcsolódó intézkedéseket, valamint azokat, amelyek a nemzetközi kereskedelemben közvetlenül részt nem vevő személyek megjelölését engedélyezik.

B. INTÉZMÉNYI SZEMPONTOK

i. Elvek

45. Az EUSZ 13. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az egyes uniós intézmények a Szerződésekben rájuk ruházott hatáskörök határain belül, az ott meghatározott eljárások, feltételek és célok szerint járnak el. E rendelkezés az Unió intézményi struktúrájára jellemző intézményi egyensúly elvét közvetíti, amely elv magában foglalja, hogy valamennyi intézmény úgy gyakorolja hatásköreit, hogy közben a többi intézmény hatáskörét tiszteletben tartja³⁹.
46. A Tanács hatásköreit illetően az EUSZ 16. cikke (1) bekezdésének második mondata úgy rendelkezik, hogy a Tanács a Szerződésekben meghatározott feltételek szerint politikameghatározási és koordinatív feladatokat lát el. Az Unió külső tevékenységével kapcsolatban az EUSZ 16. cikke (6) bekezdésének harmadik albekezdése azt írja elő, hogy a Külügyek Tanácsa az Európai Tanács által meghatározott stratégiai iránymutatások alapján kidolgozza az Unió külső tevékenységét, és gondoskodik az Unió tevékenységeinek összhangjáról. Emellett az EUSZ 26. cikke (2) bekezdésének első albekezdése kimondja, hogy a Tanács az Európai Tanács által meghatározott általános iránymutatások és stratégiai irányvonalak alapján kidolgozza a KKBP-t, és meghozza az e politika meghatározásához és végrehajtásához szükséges határozatokat.
47. A Bizottság hatásköreit illetően az EUSZ 17. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy a Bizottság előmozdítja az Unió általános érdekeit, és ennek érdekében megteszi a megfelelő kezdeményezéseket, a Szerződésekben meghatározott feltételek szerint koordinatív, végrehajtó és igazgatási feladatokat lát el, és a közös kül- és biztonságpolitika, valamint a Szerződések által meghatározott más esetek kivételével ellátja az Unió külső képviseletét.

³⁹ Lásd a 2016. július 28-i *Tanács kontra Bizottság (svájci egyetértési megállapodás)* ítéletet, C-660/13, EU:C:2016:616, 31–32. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

48. Az EUSZ 21. cikke (3) bekezdésének második albekezdése értelmében a Tanács és a Bizottság – az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének közreműködésével – felelősek annak biztosításáért, hogy az „*Unió [...] külső tevékenységeinek különböző területei egymással, illetve az egyéb uniós politikákkal összhangban legyenek*”, és „*e célból együttműködnek egymással*”⁴⁰.
49. A Bíróság az ítélezési gyakorlatában ezenkívül megállapította, hogy a nem kötelező erejű megállapodásoknak harmadik országokkal vagy nemzetközi szervezetekkel való megkötése a Tanács politikameghatározási hatáskörébe tartozik⁴¹, a jogilag kötelező erejű megállapodásoknak harmadik országokkal vagy nemzetközi szervezetekkel való megkötése pedig – az EUMSZ 207. és 218. cikkével összhangban – a Tanács szerződéskötési hatáskörébe.

ii. Elemzés

50. A javasolt mechanizmus szerint (a javaslat 4. cikke, lásd a fenti 11. pontot) kizárólag a Bizottság – a Tanács közreműködése nélkül – kapna felhatalmazást annak eldöntésére, hogy egy harmadik ország intézkedése gazdasági kényszerítésnek minősül-e. A Bizottság e döntése többféle nemzetközi politikai és jogi következménnyel járna.
51. Először is, a javaslat szerint a Bizottságnak a döntés meghozatalát követően értesítenie kell az érintett harmadik országot e döntésről, és fel kell kérnie arra, hogy hagyjon fel a gazdasági kényszerítéssel, és adott esetben orvosolja az Unió vagy a tagállamai által elszenvedett károkat. Másodsor, a Bizottságnak fel kell vennie a kapcsolatot az érintett harmadik országgal, „*törekednie [kell] arra, hogy elérje a gazdasági kényszerítés beszüntetését [azáltal], hogy az ügyet bármely releváns nemzetközi fórumon felveti*”, valamint „*konzultációt, együttműködést vagy koordinációt [kell] kezdenie bármely más országgal, ami magában foglalhatja a kényszerítésre reagáló koordinációt is*” (a javaslat 5. 6. cikke, lásd a fenti 12. pontot).

⁴⁰ Emellett az EUSZ 26. cikke (2) bekezdésének második albekezdése kimondja, hogy „*A Tanács és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője biztosítja az Unió fellépésének egységességét, koherenciáját és eredményességét*”.

⁴¹ A C-660/13. sz. ügyben hozott ítélet, ugyanott, 40–42. pont. A főtítkárok között a nem kötelező erejű jogi eszközökre vonatkozóan létrejött megállapodás, 15367/17.

Végezetül, a Bizottság legvégső eszközként, az (egyszerű) vizsgálóbizottsági eljárással összhangban végrehajtási jogi aktust fogadhat el a lehetséges uniós válaszingázkedésekről (a javaslat 7. cikke, lásd a fenti 13–15. pontot). Ezen eljárás alkalmazásakor a Bizottság akkor is elfogadhatja a végrehajtási jogi aktust, ha a bizottság nem nyilvánított vélemény⁴². A javasolt 10. cikk értelmében a Bizottság arra is felhatalmazást kapna, illetve bizonyos esetekben kötelessége lenne, hogy módosítsa, felfüggeszse és megszüntesse az intézkedéseket.

52. A javaslat előírja, hogy a Bizottság csak azt követően köteles tájékoztatni az Európai Parlamentet és a Tanácsot a releváns fejleményekről, hogy megállapította a gazdasági kényszerítés létezését, és felvette a kapcsolatot az érintett harmadik országgal (5. cikk harmadik bekezdése). A két intézménnyel szembeni hasonló kötelezettsége áll fenn az intézkedéseknek a felülvizsgálati eljárás keretében végzett értékelésével kapcsolatban is (10. cikk (1) bekezdése)

A javaslat szerint tehát a Tanács – az Európai Parlamenthez hasonlóan – mindössze utólagos tájékoztatást kap. Ami a tagállamok bevonását illeti, a javaslat úgy rendelkezik, hogy a Bizottságnak kizárólag az „uniós válaszingázkedések” elfogadásához kell a bizottsági eljárást (rendes vizsgálóbizottsági eljárás) alkalmaznia (a javaslat 7. cikke).

⁴² A bizottsági eljárásrendről szóló rendelet (182/2011/EU rendelet, HL L 55., 2011.2.28., 3. o.) egy szigorúbb eljárásról is rendelkezik – vizsgálóbizottsági eljárás a véleménynyilvánítástól való tartózkodással –, amelynek alkalmazása esetén a Bizottság nem fogadhatja el a végrehajtási jogi aktust, ha a bizottság nem nyilvánított véleményt (lásd a bizottsági eljárásrendről szóló rendelet 5. cikke (4) bekezdésének b) pontját).

53. Először is le kell szögeznünk, hogy a harmadik ország általi gazdasági kényszerítés meghatározása a be nem avatkozás elvén és ennek a nemzetközi szokásjogban való kifejeződésén alapul^{43 44}. A Bíróság szerint „*a nemzetközi szokásjog valamely elve nem olyan pontossággal jut kifejezésre, mint a nemzetközi megállapodások rendelkezései*”⁴⁵. A kényszerítés és így a jogosulatlan beavatkozás pontos fogalommeghatározása még nem kristályosodott ki teljesen a nemzetközi jogban. Emellett, bár az ellenintézkedéseket önmagukban jogszerűnek tekinti a nemzetközi szokásjog, a rájuk vonatkozó egyedi követelmények és eljárások már kevésbé egyértelműek, és sokszor képezik vita tárgyát.

Ezt a javaslat is elismeri az (5) preambulumbekkezdésben, amely kimondja, hogy „*kíváncos, hogy az Unió hozzájáruljon a gazdasági kényszerítés helyzeteinek megelőzésére és megszüntetésére irányuló nemzetközi keretek létrehozásához, fejlesztéséhez és egyértelműsítéséhez*”. Ez megkülönbözteti a javasolt keretben végrehajtott uniós intézkedéseket azoktól, amelyeket valamely részletesen kidolgozott többoldalu szabályozási keret – például a WTO – összefüggésében végez⁴⁶.

⁴³ Lásd a (3) preambulumbekkezdést és a 2. cikk (2) bekezdését, továbbá a hatásvizsgálatról szóló jelentés 8. oldalát, ahol azt tárgyalják, hogy tilos egy másik, a nemzetközi jog hatálya alá tartozó jogalany ügyeibe történő, nemzetközi jogi jogalap nélküli, bizonyos formákat öltő beavatkozás, és két tudományos cikket idéznek alátámasztásként.

⁴⁴ Az Unió válaszüntézkedései – a szükséges mértékben – szintén az államok nemzetközi jogot sértő cselekményekért való felelősségére vonatkozó nemzetközi jogi szabályokat fogják követni, amint azok a kodifikáció nyomán és folyamatosan alakulva megjelennek az államok nemzetközi jogot sértő cselekményekért való felelősségéről szóló, a Nemzetközi Jogi Bizottság ötvenharmadik ülésén elfogadott cikktervezetekben. *A Nemzetközi Jogi Bizottság évkönyve, 2001, II. kötet, második rész.*

⁴⁵ 2022. április 7-i *United Airlines* ítélet, C-561/20, EU:C:2016:266, 51. pont.

⁴⁶ Lásd az (EU) 2015/1843 rendeletet (HL L 272., 2015.10.16., 1. o.), amely felhatalmazza a Bizottságot, hogy a nemzetközi kereskedelmi szabályok, különösen a Kereskedelmi Világszervezet égisze alatt kialakított kereskedelmi szabályok alapján az Uniót megillető jogok gyakorlásának biztosítása érdekében cselekedjen. (EU) 2015/1843 rendelet (HL L 272., 2015.10.16., 1. o.).

54. Másodszor, egy olyan döntés, amely kimondja, hogy egy harmadik ország gazdasági kényszerítést végez, hatással lesz az Unió és az érintett harmadik ország közötti kapcsolatokra, és az EUSZ 21. cikkének (1) bekezdése értelmében vett önálló uniós „nemzetközi szintű fellépésnek” fog minősülni, egy olyan jogi környezetben, amely jóval kevésbé kiszámítható, mint a nemzetközi kereskedelmi szabályok által szabályozott környezet. Egy ilyen döntés a lényegénél fogva az adott harmadik országgal szembeni uniós szakpolitikát fogja jelenteni, és meg fogja határozni az Unió külső tevékenységének irányát, továbbá szükségszerűen következményekkel fog járni a KKBP-nek az érintett országgal szembeni végrehajtására nézve is.
55. Az Unió hatáskörébe tartozó területet érintő, valamely harmadik ország általi gazdasági kényszerítés fennállásáról szóló döntés meghozatalához nyilvánvalóan szükséges, hogy „az érintett harmadik országgal való viszony keretében értékeljék az Unió érdekeit⁴⁷, továbbá mérlegeljék az e viszonyokba tartozó különböző érdekeket”⁴⁸ (a Bíróság ítélkezési gyakorlatából vett szöveg). Az ítélkezési gyakorlat szerint az ilyen jellegű értékelést a Tanácsnak kell elvégeznie, az Unió külső tevékenységeivel kapcsolatban a Szerződésekben ráruházott hatáskörnek megfelelően.
56. Ezért a Tanácsnak részt kell vennie az érintett harmadik ország általi gazdasági kényszerítés létezésének megállapításában. Ez a részvétel különböző formákat ölthet és különböző intenzitású lehet. A javaslat megvitatásakor a Tanácsnak kell kiválasztania a számára megfelelő opciót.

⁴⁷ Az ilyen irányú uniós érdekeket meg kell különböztetni a javaslat 9. és 11. cikkében említett uniós érdekektől, amelyek – a Bizottság magyarázata szerint – alapvetően különös gazdasági érdekek, és velük kapcsolatban figyelembe kell venni azoknak az érdekeket is, akikre a harmadik ország kényszerítő intézkedései hatnak, és azokat is, akiket pedig az esetleges uniós válaszlépések érinthetnek.

⁴⁸ Lásd a *svájci egyetértési megállapodásról* hozott ítéletet, C-660/13, 39. pont.

57. Az egyik módszer arra, hogy a Tanácsot bevonják annak megállapításába, hogy egy harmadik ország gazdasági kényszerítő intézkedéseket alkalmaz, az lehetne, ha a Tanács az EUMSZ 291. cikkének (2) bekezdésével összhangban végrehajtási hatásköröket kapna. Ez a cikk kimondja, hogy „[h]a valamely kötelező erejű uniós jogi aktus végrehajtásának egységes feltételek szerint kell történnie, az ilyen jogi aktus végrehajtási hatásköröket ruház a Bizottságra, illetve [...] kellően indokolt esetekben, valamint az [EUSZ] 24. és 26. cikkében előírt esetekben a Tanácsra” (kiemelés utólag).
58. A javaslat preambulumban tehát meg kell indokolni, hogy miért ruháznak a Tanácsra végrehajtási hatásköröket. Mivel ezek a végrehajtási hatáskörök a gazdasági kényszerítés fennállásának megállapítására korlátozódhatnak, teljesülne az EUMSZ 291. cikkének (2) bekezdésében foglalt azon követelmény, hogy a hatáskör-átruházás kellően indokolt legyen, és konkrét esetekre korlátozódjon. Ezenkívül a Tanácsra ruházott végrehajtási hatásköröknek további megfelelő indoka lehetne az is, hogy tiszteletben kell tartani az Unió külső tevékenységeivel kapcsolatos tanácsi hatásköröket, például biztosítani kell a lehetséges KKBP-intézkedések és a javaslat szerinti uniós válaszlépések közötti összhangot.
59. Amikor a Tanács a másodlagos jogban meghatározott felhatalmazás szerint jár el, akkor nem „a Szerződések alapján” teszi ezt, így a jogalkotónak szélesebb körű mérlegelési szabadsága van azzal kapcsolatban, hogy a Tanács milyen eljárási rendben gyakorolhatja a végrehajtási hatáskörét. A Bíróság kijelentette, hogy „*az uniós jogalkotónak lehetősége van az alaprendelet végrehajtási rendelkezéseit az alaprendelet elfogadásakor követett eljárástól eltérő eljárás szerint elfogadni*”⁴⁹. Ezért, amint azt a Tanács Jogi Szolgálat máris korábban is kifejtette, az alkalmazandó eljárást a gyorsaság és a hatékonyság érdekében a körülményekhez lehet igazítani, feltéve, hogy az intézkedés nem zavarja meg az intézmények hatáskörei közötti egyensúlyt, nem változtat az intézmények tagjai közötti hatáskörmegosztáson, illetve nem érinti az alapvető előjogaikat⁵⁰.

⁴⁹ Lásd a 2022. február 16-i *Lengyelország kontra Parlament és Tanács* ítéletet, C-157/21, EU:C:2022:98, 307. pont és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Lásd még a Jogi Szolgálat 2018. október 25-i véleményét, 13593/18, 49. pont, és a társjogalkotók ott említett gyakorlatát.

⁵⁰ A Jogi Szolgálat 2018. október 25-i véleménye, ugyanott, 48. pont.

60. Amikor tehát a Tanács végrehajtási hatásköröket kap, elő lehetne írni, hogy a Bizottság javaslata alapján kell eljárnia, amely előzőleg a javasolt rendeletben meghatározott kritériumok fényében már megvizsgálta a harmadik ország intézkedéseit. A Tanács ezek után az EUSZ 16. cikkének (4) bekezdésében meghatározott minősített többséggel fogadhatná el a végrehajtási jogi aktust. Elő lehetne írni a fordított minősített többségi szavazás alkalmazását is, amikor a Tanács abban az esetben fogadja el a Bizottság által javasolt végrehajtási jogi aktust, ha nem alakul ki minősített többség az elfogadással szemben. Elő lehetne írni továbbá, hogy a Tanács minősített többséggel is módosíthatja a Bizottság javaslatát⁵¹. Enélkül az EUMSZ 293. cikkének (1) bekezdésében foglalt szokásos szabályok alkalmazandók (tehát ha a Bizottság ellenzi a javaslata módosítását, akkor a Tanács csak egyhangúlag módosíthatja azt).
61. A Tanács bevonásának egy másik módjaként kötelezni lehetne a Bizottságot arra, hogy a határozata elfogadása előtt konzultáljon a Tanáccsal, vagy vonja be a Tanácsot a munkába. Ezáltal a Tanács lehetőséget kapna annak megvizsgálására, hogy a Bizottság határozatának elfogadása az Unió érdekét szolgálná-e az adott időpontban, figyelembe véve az érintett harmadik országgal fennálló általános kapcsolatokat. Az ilyen jellegű konzultációt ki lehetne egészíteni azzal a kötelezettséggel, hogy a Bizottság messzemenően vegye figyelembe a Tanácsban kialakult álláspontot, és indokolja meg, ha esetleg mégis eltérne a Tanács által kifejtett nézetektől.

⁵¹ Lásd például az uniós költségvetés védelmét szolgáló általános feltételrendszerről szóló, 2020. december 16-i (EU) 2020/2092 európai parlamenti és tanácsi rendelet 6. cikkét: „A Tanács az e cikk (9) bekezdésében említett végrehajtási határozatot a Bizottság javaslatának kézhezvételétől számított egy hónapon belül elfogadja. Kivételes körülmények felmerülése esetén az említett végrehajtási határozat elfogadásának határideje legfeljebb két hónappal meghosszabbítható. A határozat kellő időben történő meghozatalának biztosítása érdekében a Bizottság – amennyiben ezt helyénvalónak ítéli – él az EUMSZ 237. cikke szerinti jogaival. A Tanács minősített többséggel módosíthatja a Bizottság javaslatát, és egy végrehajtási határozat útján elfogadhatja a módosított szöveget”. E megközelítés jogi megvalósíthatóságát igazolta a Magyarország kontra Parlament és Tanács ügy, C-156/21, EU:C:2022:97 és a Lengyelország kontra Parlament és Tanács ügy, C-157/21, ugyanott.

Ez a megközelítés hasonló lenne az Unió és az Egyesült Királyság közötti kereskedelmi és együttműködési megállapodás megkötéséről szóló 2021-es határozatban követett megközelítéshez. A határozat 3. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Egyesült Királysággal szembeni bizonyos felfüggesztő, korrekciós, az egyensúly helyreállítását célzó vagy védintézkedések meghozatala előtt a „Bizottság a Tanácson belüli érdemi véleménycsere lehetővé tétele érdekében teljeskörűen és időben tájékoztatja a Tanácsot arról, hogy (...) intézkedéseket szándékozik elfogadni. A Bizottság a legteljesebb mértékben figyelembe veszi a kinyilvánított véleményeket. A Bizottság emellett adott esetben az Európai Parlamentet is tájékoztatja”⁵².

62. Végezetül, ami az érintett harmadik ország értesítését követő további lépéseket illeti, emlékeztetni kell rá, hogy ugyan a Bizottság külső képviseleti előjogai közé tartozik, hogy az érintett harmadik országgal felvegye a kapcsolatot a *lehetőségek feltérképezése* érdekében, kizárólag a Tanács jóváhagyásával kezdhet az Unió nevében tárgyalásokat az érintett harmadik országgal egy akár kötelező, akár nem kötelező vállalásokat tartalmazó jogi eszközről⁵³. Mindenesetre ahhoz, hogy az ügy nemzetközi bíróság vagy választottbíróság elé kerülhessen, amelynek határozata kötelező lenne a felekre, tehát az Unióra nézve is, nemzetközi megállapodás megkötésére volna szükség az EUMSZ 218. cikkében meghatározott eljárásoknak megfelelően.
63. A fentiek alapján, mivel a harmadik ország általi gazdasági kényszerítés fennállásának megállapítása hatással lenne az Unió teljes külső tevékenységére, továbbá mivel a tervezett uniós tevékenység nem egy pontosan körvonalazott és megszilárdult nemzetközi jogi keretben folya, a Tanácsnak már az érintett harmadik ország általi gazdasági kényszerítés fennállásának megállapításában is közre kell működnie. Mivel a javaslat szerint a gazdasági kényszerítés létezésének egy jogi aktusban történő megállapítása az uniós válaszintézkedés központi elemét képezi, a Jogi Szolgálat azt javasolja, hogy a Tanács kapjon végrehajtási hatáskört az ilyen gazdasági kényszerítés fennállásának megállapítása céljából. Alternatív megoldás lehet, hogy a Bizottság – a korábban már alkalmazott módszerekhez hasonlóan – előzőleg kötelezően konzultáljon a Tanáccsal, illetve vonja be a Tanácsot a munkába.

⁵² Lásd a Tanács (EU) 2021/689 határozatát (2021. április 29.) (HL L 149., 2021.4.30., 2. o.).

⁵³ Egy esetleges vitarendezés részleteiről feltehetőleg egy közös jogi eszközben kellene megállapodni, akár a nem kötelező erejű eszközökről szóló megállapodás, akár pedig az EUMSZ 218. cikkében meghatározott eljárások szerint.

III. KÖVETKEZTETÉSEK

64. A fentiekre figyelemmel a Jogi Szolgálat véleménye a következő:
- a) A javaslat a célját és a tartalmát tekintve a közös kereskedelempolitika keretébe tartozik, és az alábbi megfontolások figyelembevételével elfogadható az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján.
 - b) A javasolt jogi eszköz rendelkező részében – mint olyan lényeges elemeket, amelyeknek keretet és iránymutatást kell adniuk a végrehajtási hatáskör gyakorlásához – pontosítani kell a szellemi tulajdon-jogok védelmére vagy kereskedelmi hasznosítására vonatkozó autonóm korlátozásoknak az érintett harmadik ország jogosultjai viszonylatában történő bevezetését, különös tekintettel az alapvető jogok védelmére.
 - c) Az alkalmazandó nemzetközi kötelezettségek nem teljesítését lehetővé tevő intézkedések, valamint az uniós finanszírozású kutatási programokhoz való hozzáférés korlátozása vagy az uniós finanszírozású kutatási programokból való kizárás kívül esnek a közös kereskedelempolitika területén, és így nem fogadhatók el az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján. E területen az intézkedéseket az uniós kutatási politika végrehajtásához alkalmazott jogi keretben kell végezni.
 - d) Egy harmadik ország kormányával kapcsolatban álló vagy ahhoz köthető gazdasági szereplők megjelölését lehetővé tevő intézkedések a közös kereskedelempolitika területéhez tartoznak, és elfogadhatók az EUMSZ 207. cikkének (2) bekezdése alapján. A javaslat szövegét azonban pontosítani kell, hogy jobban megfeleljen a nemzetközi kereskedelemmel fennálló konkrét kapcsolat követelményének, mint az olyan lényeges elemek egyikének, amelyeknek keretet és iránymutatást kell adniuk a végrehajtási hatáskör gyakorlásához.

- e) Tekintettel az Unió és az érintett harmadik ország közötti kapcsolatokra gyakorolt hatásra, valamint szem előtt tartva az Unió külső tevékenységei tekintetében a Szerződésekben a Tanácsra ruházott hatásköröket, a Tanácsot be kell vonni a harmadik ország általi gazdasági kényszerítés létezésének megállapításába.
- f) A Tanács bevonásának egyik módja lehetne, ha a Tanács az EUMSZ 291. cikkének (2) bekezdésével összhangban végrehajtási hatásköröket kapna, amelyeket a Bizottság javaslata alapján gyakorolhatna, vagy pedig kötelezni lehetne a Bizottságot arra, hogy előzetesen konzultáljon a Tanáccsal, vagy vonja be a Tanácsot a munkába.
-